

Pogovori.

(Dalje.)

G. I. Rastislav: Menda ste tudi Vi jeden izmed tistih, ki bi radi rastli v slavi pesniški. Prosili ste nas, naj Vam „pomagamo spoznati vrednost“ Vaših pesmic. Zato želite „kmalu v Pogovorih podučljivo kritiko čitati“. Da, podučljivih kritik smo že grozno veliko napisali: a zdi se nam, da nekaterim „pesnikom“ malo pomagajo. Polno kopico pesmij in pesmic je tukaj pred nami, vendar le malo takih, ki bi se dale res porabiti. No, za kritiko so — nekatere celo pod kritiko. Pa kaj bi Vam vse to govorili! Vi bi radi zvedeli vrednost svojih. Kaj ne, zamerili nam ne bode, če kar kratko rečemo: Vaši dve pesmici nista veliko vredni. Sentimentalnost je znak prvi teh pesmic; tu je veliko besedij, milih in tužnih in žalujočih in „milujočih“, in kar je še teh lepih prituklin.

Milo, tužno se razlega
žalujoči moj se glas,
po dolini mrak se vlega
rahlo objemlja mojo vas.

Ali ste kak župan ali mandarin ali kaj jednakega, da imate svojo vas — to iz pesmi ni prav jasno. Tudi ni lahko spoznati, kakšen more biti ta „žalujoči se glas“ Vaš, da se po njem kar mrak vlega na to vas in jo „objemlja“.

Kje nedolžna, srečna leta,
kje nekdanji blagi čas?
Nepoznal sem strup še sveta,
svet — mi bil ta majhna vas.

Aha! rojstvena vas je to, ki Vam je bila nekdanj — svet, ko ste še „ne poznali“ (česar, seve, ne pišemo) strupa (ne strup) sveta! Samo ne vemo, nad kom se jezite, ko zahtevate:

Daj nazaj mi srečo mojo,
čistih, iskrih čutov roj!
Strupno mej le znanost tvojo,
svet! kje sladki dušni voj.

Čistih, iskrih čutov roj!! in sladki dušni voj! — to je pač lepoglasno rimano, vendar le same — besede. „Mej“ namesto „imej“, „Tvojo“ mesto „svojo“, to Vam kar nič ne kali veselja, da ste srečno naredili kitico!

Zvon večerni tožno peva,
ziblje (!) srce bolno mi
Sladki glas v njem odmeva —
mir pregrinja dušo mi.

Bol izvira tajinstvena,
solze se mi uderó.
Zasveti se žlahtna pena (!?)
v svitli luni čez goro.

To je Vaša „pesem“, v katero ziblujete svoje bolno srce! In solze se Vam pač lahko uderó nad to „žlahtno peno“, ki žlahtno zasveti „čez goro“. Da, če to ni poezija — poezije sploh več ni! — In druga je tej podobna. Tudi tu se bolno Vam srce vnema — duše bol v nebo kipi (!), „tajne globočine mile pesmi porodé“, „čustva dihajó besede, tužno, tožno govore“. — In ko ste končali pesem tako-le:

Razumel bo te glasove (namreč: Vaš rod)
temen čut ga obletel.
Srce krčilo se bode
tugajoč v nebo bo zrel. (!)

moramo priznati, da smo res nekako „tugajoč“ zrli na ta izliv nerazumljivega srca; kmalu da bi se krčilo srce, a — teh glasov Vaših nismo razumeli. Kako more vendar kdo napisati osem kitic dolgo pesem in spraviti tako malo mislij vanjo! Prosimo Vas lepo: učite se najprvo misliti, potem malo slovnice, potem no! potem še kaj drugega: a pesnikovanje prav lahko pustite kakim drugim, drugače se bo res izpolnilo, da bo marsikoga „temen čut obletel“.

G. F. M.: „Ne zamerite mi, da se predrzнем Vam poslati v blagovoljno oceno dve pesmici; zlasti zato, ker dajete prvencem prostora na zadnjih dveh straneh.“ Poglejmo; zaradi česa bi Vam zamerili, ko se sklicujete na prostor!

O polnoči.

Polnočni zvon iz temnih lin
nasproti nam brni;
po gazi temni tamkaj, glej,
samoten starc hiti.

On hitro spe, pa sklonjen je
pod težo davnih let;
in v licih brazde mu zore;
skrbi to mnoga sled.

V starostni glavi mu spomin
se vzbuja srečnih let:
kjer stopal nekdanj on je mlad,
tod stopa danes spet.

Je najti srečo mislil on
na svetu še drugje.
A sreče našel ni nikjer,
domov nesrečen gre.

Udarec zadnji zvonov z lin
po vasi čuje se . . .
A starček sniva v smrtnem snu,
nesreče rešen je . . .

Nekaka baladica to, in bere se ne ravno okorno. Vendar prehiter se nam zdi konec tega starega reveža, ki „hiti po samotni gazi“, pa že pri zadnjem udarcu zvonov z lin „sniva v smrtnem snu“. Ko bi se „vlekel“ ali kar že, no bi že kako verjeli. Sicer zunanja oblika razven par malih hib ni kar pod nič. Slabša pa je druga bodi gledé na misli, ki so preveč nakopičene in skrivnostno povedane, bodi gledé na zunanjo obliko. „Umrli mladenki“ ste jo naslovili. Morebiti ste imeli prav dobro in poetično misel, a povedali je niste najbolje. Sploh pa ne moremo reči take ostre obsodbe, kakor onemu „pesniku“ spredaj, marveč svetujemo, da se vadite in pazite: morebiti . . . morebiti no!

G. Ročanski v T.: Natisniti pač v listu ne moremo Vaše „Nepriidobljive“. Par besedij tukaj bo morda zadostovalo. Sonet je. Po obliki ne dosti slab, četudi kaže, da ste imeli ne malo preglavice z rimo. Pa ste jo še dovolj dobro pogodili. Samo konec je jako prozaičen, da tožite svojo usodo: „Srce se tvoje zame neče vneti.“ Da! ljubezen se ne dá vsiliti, in, da bi tega bila „vedno sovražna usoda“ kriva, ne moremo prav verjeti. Le imejte prosto srce, pa zapojte, če je Vam dan pesniški dar, kako veselejše in malo bolje, pa „potem Vam bode to tolažba mila“. Zdravil!

G. Sejan. Da privoščite dobrim našim kmečkim ljudem veselja vsaj ob nedeljah, je gotovo lepo za Vas. Da si pa tudi sami privoščite tako veselje, da

Neke nedelje popoldan
v kmečki gostilni sem bil.
Bilo vse pivcev je polno
komaj mej nje sem preril,

tudi temu ne moremo nič očitati. A da bi Vaša drobna petkitična pesmica bila kdo ve kako vzvišen vzlet vsled tega veselja — Vam ob najboljši volji vendar ne moremo priznati. To so tako besede zvezane, misli naravnane, malo več ali manj dobrih rim: pa je pesem! Ko bi bil vsaj konec dober, po pregovoru: konec dober, vse dobro! Pa ravno zadnja kitica je najslabša. Potrudite se torej malo bolj pesniško misliti, morda se bo beseda uklonila Vašim mislim. Žal! „Mladega dneva v našem — četudi Vam jako ugajajočem — listu“, Vaša pesem „V nedeljo v gostilni“ vendar ne bo „zagledala“.

G. Podgorski v K.: „Prosim, da bi blagovolili sprejeti to pesmico v natis „Dom in sveta“. V „natis Dom in sveta“? Ze tu smo precej zmajali z glavo. Pa to pustimo, to je samo „proza“; pogledjmo „pesem“:

Večernica.

Zvezdica božja v višini miglja,
in žarki se spuščajo doli na tla.
Lepota, krasota sevata od nje,
ž njima pa obdaje še druge sestre.
Med tem ko druga vsaka pogine,
ta še ostane lepa, ne mine
Vse je še v noči, dan pa napoči;
zdaj pa se skrije še zvezdica ta:
to je „večernica“ kras vs'ga neba.

Če „Večernica“ Vaša ni lepši „kras vs'ga neba“, kakor je ta Vaša pesem, potem lahko razumemo, da Vas je mogla navdušiti samo do take pesmi. Da v višini „miglja“ in „spušča žarke na tla“, če je to posebno poetično, potem bi ne vedeli res, kaj prav za prav ni poetično. „Lepota, krasota“ sevata od nje in ž njima, to je menda: z lepoto in krasoto, obdaje še druge zvezde! In ko jih tako „obdaje“, vsaka pogine. Malo zvezd more že biti na lepem nebu, če vsaka od lepote pogine. „Vse je v noči — dan pa napoči“; da bi po noči dan napočil? Pa ne menda zaradi „Večernice“, ker ta se itak „skrije“, ko tako po noči dan napoči. Dobri gospod pesnik, saj ne bodete, upamo, zamerili, če rečemo, da je ta Vaša večernica nekaka igračica; pa za kaj bolj razboritega otroka bi že ne bila. Torej se ne more „sprejeti v natis „Dom in sveta“.

G. Ksenilu Vršečke-mu. Kaj hočemo Vaši: „Prah-sreča“ reči? Čisto po novi secesijonistiški metodi. Besede, besede, a misli ni. Kako hočete primerjati srečo s prahom? Pa zato, ker veter prah odnese s seboj, Vas pa sreča, ka-li? Cvet utrgate, ki ga je veter z drevja pomajal, da pade v prah. Razumi Vas, kdor Vas more, mi resnično ne moremo. Ko bi lahko pomilovali cvet, ki je padel v prah, tedaj pa patetično končavate: „Kako sta si najni usodi podobni, o droben prah!“ Pač le droben prah je tudi ta Vaš vzdih. Ne moremo si kaj, da ne bi se čudili nekaterim našim pesnikom, ki znajo govoriti, peti in pisati tako „tje v en dan“. Brez čustva, brez premislila, brez jasnosti! Ali v navadnem življenju tudi tako govoré? Nikdar! A zakaj v pesmih? Prosimo Vas torej lepo, porabite najprvo svoj dar umnega mišljenja in potem šele pojte! Tedaj bo pesem boljša kakor ta — prah. M. B.